

Agricultura Romaniei – Incotro?

Agricultura fiind o ramură de tradiție îmi permit să amintesc faptul că în partea de Vest a țării și în special în Câmpia de Vest sau câmpia Banato-Crișană, înainte de cel de-al doilea război mondial agricultura era la nivel european atât ca înzestrare, ca formă de organizare, cât și ca producții. Când spun formă de organizare mă refer la faptul că fermele familiale constituiau baza agriculturii. Mai mult, ca să iau ca exemplu fostul județ Timiș - Torontal de aici anual se exportau 1,5 – 1,6 milioane capete de porci, desimea liniilor ferate (foarte puține fiind localitățile fără gară și acele localități erau mici) fiind realizată tocmai pentru a se putea transporta produsele agricole.

Populația satelor de atunci a înțeles că gospodăriile nu trebuie să valorifice numai producția agricolă primară, cerealele valorificându-se în mare parte și prin creșterea animalelor. Existau, ca atare, ceea ce acum numim gospodării familiale care asigurau un trai decent, pentru vremea aceea, agricultorilor.

Ceea ce a urmat știm cu toții și nu e cazul să mai discutăm. Cert este că efectele perioadei se mențin și acum, dovada, comuna cea mai de Vest a țării. Beba Veche, unde lanurile de grâu, de exemplu, ale românilor se învecinează cu cele ale sârbilor și ungurilor. Dar producțiile sunt deosebite deși condițiile pedoclimatice sunt identice. La Beba Veche producția de grâu este undeva în jur de 3000 kg/ha iar , indiferent unde mergem, spre Nord Vest sau Sud Vest, chiar câțiva zeci de metri, producțiile se situează peste 5000 kg/ha.

Este limpede că diferența e dată de tehnica agricolă, de tehnologie și de o politică agricolă corespunzătoare, resursele financiare fiind legate de aceasta.

Agricultura în Vestul țării se practică în trei zone: zona colinară, zona câmpiilor înalte compuse din terase, piemonturi sau chiar porțiuni de podiș și zona câmpiilor joase, ale căror suprafețe se găsesc la nivelul albiilor sau chiar sub ele, râurile curgând între grinduri sau diguri, indiguirile începând a fi realizate cu mai bine de 250 de ani în urmă.

Poziția geografică în cadrul continentului și prezența lanțului carpatic în partea de Est face ca în Câmpia de Vest a României să se interfereze influențe geografice central europene, est europene și balcanice rezultând o mare diversitate a condițiilor pedoclimatice cu implicații directe și indirecte asupra genezei și evoluției solurilor. Aici s-a format un înveliș de sol mult mai mozaicat decât în Câmpia Română, datorită frecvenței solurilor intrazonale (salsodisoluri, pelosoluri, hidrisoluri, aluviosoluri, psamosoluri) acestea însumând peste 50% din suprafața câmpiei, soluri de tranziție (cambisoluri) circa 15%, astfel că solurile zonale (cernisoluri și luvisoluri) sunt prezente doar pe 35% din suprafață.

Solurile intrazonale (cum am văzut cele mai întinse) au câteva însușiri negative, datorate în general excesului de apă, frecvent a prezenței sodiului, iar în cazul unei argilozități crescânde ce accentuează lipsa oxigenului și ca atare se înrăutățesc însușirile fizico-mecanice (aderență și plasticitate mare).

Ameliorarea prin lucrări de drenaj (coborârea nivelului freatic), afânarea adâncă și drenajul cârțiță fac ca solurile să devină favorabile îndeosebi pentru cerealele păioase și plantele furajere.

Pe vremuri cultura lucernei răspândită în Câmpia de Vest prin rădăcinile sale adânci aducea îmbunătățiri solului făcând un fel de scarificare.

Cernisolurile sunt cele mai fertile soluri, cu proprietăți fizice, hidrofizice, chimice și biologice favorabile. Potențialul nativ de producție este limitat în unii ani (tot mai frecvent în ultimul timp) de stresul hidric.

Luvisolurile sunt dominante în Câmpia Someșului, au în general un conținut de humus de 2-3%, un grad de saturație în bază de peste 75% și un pH de 6-7. Aprovizionarea cu substanțe nutritive este relativ bună fiind soluri favorabile pentru majoritatea plantelor de cultură. Fertilitatea acestor soluri este condiționată de regimul de precipitații, ceea ce impune măsuri de reglare a regimului de umiditate.

Premisele pedoclimatice pentru realizarea unei agriculturi corespunzătoare există.

Aderarea țării noastre la Uniunea Europeană face ca politica agricolă comună (PAC) să reprezinte și pentru țara noastră o alternativă pentru dezvoltarea rurală sustenabilă.

Se știe că țările occidentale au parcurs după cel de-al doilea război mondial în domeniul agriculturii mai multe etape de dezvoltare. În prima, imediat după război, s-au cerut producții agricole mari pentru hrana populației. În cea de-a doua etapă, când deja exista o politică agricolă comună, etapă ce aparține anilor '90, a existat o supraproducție ceea ce a avut o serie de consecințe. În această perioadă s-a pus problema realizării unei agriculturi durabile și, de asemenea, pe realizarea unei agriculturi biologice.

A treia etapă numită Agenda 2000 a implementat mai multe obiective dintre care amintim: întărirea concurenței, protejarea mediului ambiant

produse de bună calitate, dezvoltarea rurală, ș.a. Acum se pune și problema reducerii subvențiilor pentru agricultură și sporirea celor privind protecția mediului.

Dar, România, țară nou intrată în Uniunea Europeană solicită subvenționarea agriculturii din fonduri europene dublată de subvenția națională, fără de care nu se poate rezista nici măcar pe piața internă.

Acum suntem în cea de-a patra etapă având câteva obiective bine stabilite cum ar fi: creșterea productivității în agricultură, asigurarea unui nivel de viață echitabil pentru populația agricolă, stabilirea raportului cerere – ofertă, asigurarea de produse de foarte bună calitate la prețuri rezonabile, protejarea mediului, dezvoltarea rurală, organizarea dezvoltării activității științifice în domeniul agriculturii.

Aș începe cu ultimul obiectiv amintit. În Vestul României cercetarea științifică din agricultură nici pe departe nu poate concura cu cea din Ungaria și Serbia și aceasta în primul rând datorită fondurilor ridicol de mici ce sunt alocate cercetării. În plus și politica unor secțiuni din cadrul ASAS nu este de natură a sprijini cercetarea ci dimpotrivă. La ora actuală Universitățile de Științe Agricole reprezintă cea mai importantă forță de cercetare în agricultură și ar trebui să aibă un rol hotărâtor în cadrul ASAS și, din păcate, nu este așa.

În general putem spune că agricultura României nu a beneficiat, în anii de după Revoluție, de o strategie de dezvoltare. Schimbările din agricultură s-au făcut haotic sau conjunctural legate de momente politice. După o lege a retrocedării și împrăștiării nu se mai poate da o altă lege de tip „restitutio in integrum” creându-se astfel haos și dând de lucru tribunalelor.

La ora actuală în partea de Vest există, pe de o parte, mari proprietăți, iar pe de altă parte o agricultură de subzistență făcută pe parcele de mărimi și forme improprii unor tehnologii rezonabile.

Să exemplific: în județul Timiș există 23 000 exploatații agricole din care 35% sunt exploatații cu peste 100 ha, dintre care 14 cu peste 3000 ha, ajungând până la 30 000 ha. Considerăm că salvarea agriculturii ar putea veni din sprijinirea fără rezerve și masivă a exploatațiilor familiale (de tipul celor din Uniunea Europeană) pentru formarea la sate a unei clase de mijloc. Acest tip ar genera efecte sociale, culturale, economice și naționale pozitive, pentru păstrarea specificului satului românesc și desigur pentru păstrarea identității naționale în contextul globalizării, iar economic ar putea fi utilizate oportunitățile pe care ni le conferă condițiile naturale. Aceasta ar duce și la formarea din nou a comunităților locale, întrucât la ora actuală, satele noastre sunt mai degrabă o adunătură de oameni și nu comunități.

Pentru aceasta considerăm ca prioritate o lege a comasării terenurilor agricole, legi existente în țări europene (Belgia). Această lege ar crea posibilitatea dezvoltării unor ferme familiale, premisa unui trai acceptabil pentru locuitorii satelor.

De asemenea, considerăm că, legea grupurilor de producători ar trebui modificată esențial cea actuală fiind imposibil de aplicat, dovada numărul mic de grupuri formate în România (cam unul pe an). Dacă în Prusia Occidentală Raiffeisen a făcut pe vremea lui Bismark prima societate, și care știm cu toții cât și cum s-a dezvoltat și evoluat, este cazul ca și la noi să poată exista o lege care să sprijine efectiv și eficient asocierea producătorilor agricoli.

Desigur aici există și o problemă legată de mentalitate, aducându-ne aminte de cum au fost grupați țăranii în colective. Și mai este ceea ce ține

tot de mentalitate. Întotdeauna când există o asociere, apare cel puțin unul care dorește să aibă mai multe avantaje decât ceilalți în asociere.

Considerăm, de asemenea, că administrația agricolă, căreia îi revine un rol major în dezvoltarea agriculturii, trebuie să sufere schimbări esențiale pentru a răspunde nevoilor producătorilor.

Considerăm ca absolut necesară crearea de noi structuri la nivelul primăriilor „Camerele de agricultură” care să servească agricultorii prin consultanță tehnică, juridică, managerială/ întocmirii de proiecte mai mult decât necesare dezvoltării agriculturii (creditare, valorificarea producției, etc).

Considerăm ca un deziderat foarte important implicarea Universităților de Științe Agricole de tradiție (București, Cluj, Iași, Timișoara) în implementarea rezultatelor științei în agricultură. În acest sens considerăm că instituțiile „tehnice” care deservește agricultura: OSPA, Inspectoratele de Semințe, Inspectoratele fitosanitare, OJCA ar trebui cel puțin coordonate de către Universități, dacă nu integrate în ele, fapt ce ar duce la creșterea calității acestor activități.

O recentă întâlnire a producătorilor agricoli din Vestul țării a dus la formularea unor propuneri atât pentru Uniunea Europeană cât și pentru guvernul României.

Din prima categorie cităm:

- rediscutarea subvențiilor pentru agricultură și eliminarea discrepanțelor dintre statele componente ale Uniunii Europene;
- virarea acestor sume la începutul anului;
- constituirea unor noi piețe de desfacere în afara Uniunii Europene;
- să existe legi UE diferențiate, în domeniul agricol, funcție de țară.

Pentru Guvernul României principalele propuneri sunt:

- stabilirea unui preț minim garantat pentru produsele agricole;
- subvenționarea producătorilor agricoli pentru inputuri: motorină, îngrășăminte, semințe (costul semințelor ar trebui să fie la nivelul producției de exemplu 1 kg sămânță de grâu, să fie egal cu cel al unui kilogram de grâu pentru panificație, astfel producătorii ar fi obișnuiți să folosească sămânță de calitate);
- asigurarea de credite agricole cu dobânzi reduse garantate prin producția agricolă, animale, utilaje pentru care s-a cerut creditul. Să nu uităm perioada de inflație când dobânzile au distrus efectiv multe întreprinderi agricole;
- prețurile produselor agricole să fie în concordanță cu cheltuielile;
- stabilirea prin lege a stas-urilor, interzicând modificarea acestora de engros-isti sau procesatori în defavoarea producătorilor.

Am amintit aceste principale propuneri pentru a demonstra și modul în care gândesc și producătorii agricoli.

Personal consider că există posibilitatea ca agricultura din Vestul țării să ajungă din nou așa cum a fost, la nivel european. Dar va trebui să mai insistăm și asupra a două probleme esențiale: mentalitatea și cunoașterea. Trebuie modificată mentalitatea lucrătorilor din agricultură. Cred că ideea că în agricultură este muncă necalificată a făcut enorm de mare rău agriculturii. Trebuie, în primul rând, ca agricultorii să înțeleagă că nu se mai poate lucra după ureche, că trebuie să folosească tehnică de vârf, să aplice tehnologii moderne pentru a sporii producția și ca atare rezultatele financiare să fie cele dorite.

Din păcate, la ora actuală, învățământului agricol preuniversitar nu i se acordă atenția cuvenită și nu se acordă nici pregătirii practice. Actualele utilaje agricole pot fi mânuite eficient și cu randamentul proiectat decât de

oameni pregătiți profesional. Și aceștia nu există. Între muncitor necalificat și inginer nu există lucrători cu diferite trepte de calificare.

În orice țară există un sistem de calificare a lucrătorilor din agricultură. La noi acest sistem există eventual doar pe hârtie. De ani de zile ne străduim să organizăm o astfel de școală la Voiteg. Și nu reușim să folosim acel Centru de Pregătire pentru Agricultori la nivelul dorit din lipsă de fonduri.

În ultimul timp apar semne pozitive și sperăm ca din toamnă să funcționeze corespunzător.

Considerăm ca un lucru foarte important necesitatea existenței unei politici agrare coerente care să permită o concepție pe termen lung și care să fie aplicată cu consecvență indiferent care forță politică guvernează.

Am convingerea că implicarea oamenilor de știință din toate domeniile agriculturii este o necesitate și constituie premisa dezvoltării agriculturii și ajungerea ei la standardele europene de vârf pe măsura condițiilor pedoclimatice existente.

La ora actuală agricultura trebuie sprijinită. Prea mult timp a fost cenușăreasa economiei fiind doar o sursă exploatată fără milă. Și să nu uităm niciodată că acolo unde agricultorii – țăranii – nu înțeleg de ce se ocolește acest termen, sunt bogății și țara este bogată.